

**SPORTOWA PARAFIADA DZIECI I MŁODZIEŻY Z UKRAINY I POLSKI
A ICH OBRAZ SIEBIE**

**SPORTS PARISH CHILDREN AND YOUTH FROM UKRAINE AND POLAND
AND THEIR IMAGE OF THEMSELVES**

Graczyk M.^{1,2}, Skalski D.^{1,2}, Czarnecki D.^{1,2}, Kreft P.^{1,2}, Sydoruk I.², Girak A.³

¹*Akademia Wychowania Fizycznego i Sportu im. Jędrzeja Śniadeckiego w Gdańsku, Polska*

²*Lwowski Państwowy Uniwersytet Kultury Fizycznej im. Iwana Boberskiego,
m. Lwów, Ukraina*

³*Narodowy Uniwersytet Gospodarki Wodnej I Zarządzania Zasobami Naturalnymi,
Instytut Ochrony Zdrowia, m. Rowne, Ukraina*

DOI <https://doi.org/10.32782/2522-1795.2022.11.22>

Streszczenie

Niniejsza praca dotyczy analizy porównawczej obrazu siebie młodzieży polskiej i ukraińskiej uczestniczącej w finałach Międzynarodowej Parafiady Dzieci i Młodzieży w Warszawie. Realizacja celu jest odzwierciedleniem w kolejnych częściach pracy, obrazującą genezę idei parafiadowej, która ukazuje promocję sportu w wierze jako część kultury i nieodłącznego elementu rozwoju człowieka w służbie pokoju i braterstwa. Dostrzega również znaczenie sportu w koncepcji Kościoła oraz Jana Pawła II w uniwersalnym budowaniu wewnętrznej harmonii ducha ludzkiego i braterskich relacji między ludźmi oraz wyjaśnia czym jest sport dla młodego człowieka. Znajdziemy również odpowiedzi na pytania czym jest rozwój osobowości, jakie są jej składowe i czym się charakteryzują. Przedstawiono również główne problemy i cele pracy, opisano jaką użyto metodę oraz scharakteryzowano grupę, na której zostały przeprowadzone badania w owej pracy, ale również uwagę poświęcono wynikom badań oraz ich interpretacji. Całość pracy ukazuje obraz realny i idealny siebie, młodzieży z Polski i Ukrainy. Na strukturę obrazu siebie składa się zestaw przekonań na swój temat. Są to przekonania dotyczące ciała – wyglądu, atrakcyjności, zdrowia, sprawności fizycznej, sprawności manualnej, cech psychicznych – inteligencji, osobowości, relacji społecznych – z rodziną, przyjaciółmi, pracownikami, wykładowcami. Obraz siebie jest względnie stałym zespołem cech, co oznacza, że istnieje możliwość dokonywania w nim zmian. Zmiana w obrazie siebie, a co za tym idzie w zachowaniu i funkcjonowaniu osoby może dokonać się poprzez wejście w relację z drugim człowiekiem. Ponadto odzwierciedla słuszność upowszechniania kultury fizycznej wśród dzieci i młodzieży, oraz rolę w rozumieniu Kościoła Katolickiego. Sport odgrywa ważną rolę zarówno w wielkich jak i małych społecznościach oraz istotnie wpływa on na pełny rozwój fizyczny i duchowy człowieka poczynając od najmłodszych lat.

Słowa kluczowe: sport, rywalizacja, aktywność fizyczna, kultura fizyczna.

This paper deals with a comparative analysis of the self-image of Polish and Ukrainian youth participating in the finals of the International Parafiada for Children and Youth in Warsaw. The realization of the goal is reflected in the subsequent parts of the work, illustrating the genesis of the parish idea, which shows the promotion of sport in faith as a part of culture and an inseparable element of human development in the service of peace and brotherhood. He also notices the importance of sport in the concept of the Church and John Paul II in the universal building of the inner harmony of the human spirit and fraternal relations between people, and explains what sport is for a young person. We will also find answers to the questions of what is the development of personality, what are its components and what are their characteristics. The main problems and goals of the work were also presented, the method used was described and the group on which the research was carried out in this work was characterized, but also attention was paid to the research results and their interpretation. The whole work shows a real and ideal picture of himself, of young people from Poland and Ukraine. The structure of your self-image consists of a set of beliefs about yourself. These are beliefs about the body – appearance, attractiveness, health, physical fitness, manual dexterity, mental characteristics-intelligence, personality, social relations with family, friends, employees, lecturers.

Self-image is a relatively constant set of features, which means that it is possible to make changes in it. A change in the image of oneself, and thus in the behavior and functioning of a person, can be made by entering into a relationship with another person. In addition, it reflects the rightness of promoting physical culture among children and adolescents, and the role in the understanding of the Catholic Church. Sport plays an important role in both large and small communities and it significantly influences the full physical and spiritual development of a person, starting from an early age.

Key words: sport, competition, physical activity, physical culture.

Wstęp. W dzisiejszych czasach młodzież trenująca pod okiem księży to niebagatelna wizytówka dla Kościoła Katolickiego w Polsce. Sport uprawiany zgodnie z perspektywą chrześcijańską staje się załącznikiem głębokich relacji międzyludzkich i sprzyja budowaniu świata bardziej pogodnego i solidarnego. Takie wyznaczniki sportu realizowane są podczas każdej Parafady Dzieci i Młodzieży, gdzie, każdy z uczestników kieruje się takimi oznakami. Słowo «parafiada brzmi podobnie jak «olimpiada» i odnosi się tak do antycznej jak i nowożytnej tradycji igrzysk olimpijskich.

Rywalizacja to nie wszystko. Wartością sektora kultury fizycznej jest sport. Współczesny sport ma wiele różnorodnych form [6]. Pod pojęciem sport rozumiemy świadomą i dobrowolną działalność człowieka, której istotę stanowi indywidualne bądź zespołowe współzawodnictwo na lądzie, w wodzie czy na powietrzu w pokonywaniu czasu, przestrzeni, przeszkód naturalnych lub sztucznych oraz przeciwnika [3].

Sport jest dążeniem człowieka do doskonałości, perfekcjonizmu poprzez rozwijanie talentu, pracy, przejawia się rywalizacją, «czystą grą», zachowaniem równych szans co najważniejsze poszanowaniu przeciwnika. Spontaniczne gry i zabawy ruchowe, amatorskie rozgrywki czy ligi w grach zespołowych to potrzeby przeżycia rywalizacji, radości ruchu, wysiłku fizycznego czy odprężenia. Krawczyk, inspirowany typologią skonstruowaną przez F. Znanieckiego wyróżnił następujące typy wzorów kultury fizycznej:

- «wzór estetyczny – podlegał on zmianom w całej historii rozwoju ludzkości.»
- «wzór hedonistyczny – ciało człowieka może być źródłem trojakiemu rodzajowi hedonistycznych przeżyć: smakowych, seksualnych i kinestetycznych.»
- «wzór ascetyczny – negatywny stosunek do ciała charakteryzuje nie tylko orfizm, pitago-

reizm, neoplatonizm, gnostycyzm, manicheizm, ale także niektóre formy starochrześcijańskiego monastycyzmu i eremityzmu.»

- «wzór higieniczny – można wyróżnić jego dwa typy: egzystencjalny i utylitarny.»
- «wzór sprawnościowy- człowiek zawsze używał ciała jako narzędzia pracy i obrony.»
- «wzór agonistyczny- można chyba powiedzieć, że w naturze człowieka jest swoista potrzeba rywalizacji, wykazania się wyższością nad innymi» [2].

Klasyfikacja wyżej wymienionych wzorów jest używana przez jednostkę, zbiorowości za doniosłe, odczuwane czy realizowane. Mają one siłę motywacyjną i stymulują działania, które są pozyskiwane i urzeczywistniane przez człowieka [2].

Ruch rzeźbi umysł, serce i ciało. Sport zajmuje dzisiaj znaczącą pozycję zarówno na poziomie osobistym, jak i globalnym. Sport należy do fenomenu życia, wpisał się on w historię ludzkości.

Podczas ostatniej pielgrzymki do Ojczyzny papież Jan Paweł II spotkał się w Elblągu ze sportowcami i wskazał na wyjątkową rolę sportu w dziedzinie kształcenia sprawności fizycznej i psychicznej każdego człowieka [8]. Powiedział m. in.: «Pozdrawiam w szczególny sposób sportowców i działaczy sportowych, zarówno dawnych, jak obecnych. Cieszę się, że powstaje coraz więcej parafialnych klubów sportowych, które gromadzą dzieci i młodzież. Każdy rodzaj sportu niesie z sobą bogaty skarbiec wartości, które zawsze trzeba sobie uświadamiać, aby móc je urzeczywistnić» [4].

Owe słowa Naszego rodaka, były inspiracją dla duszpasterzy i innych wiernych, którzy zetknęli się ze środowiskiem patologicznym i wkładając wiele serca oraz dobroci w organizację różnych imprez sportowo – rekreacyjnych przyczynili się do zaistnienia więzi między tymi zagubionymi ludźmi, a Kościołem [8].

Parafiada jest to system wychowawczy i profilaktyczny. Stowarzyszenie Parafiada w przekonaniu, że sport odgrywa ważną rolę zarówno w wielkich jak i małych społecznościach, a nade wszystko istotnie wpływa na pełny rozwój fizyczny i duchowy człowieka poczynając od najmłodszych lat zaprasza władze samorządowe, szkoły, kluby, parafie, stowarzyszenia, seminaria, domy dziecka, placówki opiekuńczo-wychowawcze, świetlice do aktywnego włączenia się w realizację projektu pn. Ruch Rzeźbi umysł, serce i ciało [9].

Sport najwyższą wartością doskonałego człowieka w rozumieniu Jana Pawła II. Młody człowiek, ze względu na niewielkie doświadczenie i nieukształtowaną osobowość, aby właściwie móc sobą pokierować, potrzebuje wsparcia i przyjaznych autorytetów. Tradycyjne wychowanie opierało się na dążeniu do poznawania obiektywnej prawdy, wskazywało na cel i sens życia.

Jan Paweł II uważał, że *«Sport ujawnia bowiem nie tylko bogate możliwości fizyczne człowieka, ale także jego zdolności intelektualne i duchowe. Nie polega jedynie na sile fizycznej czy wydolności mięśni, ale ma także duszę. Dlatego prawdziwy sportowiec nie powinien dopuszczać, by kierowało nim tylko dążenie do doskonałości fizycznej»* [8].

Ojciec Święty uważał, że sport może wnieść cenny wkład w pokojowe współistnienie wszystkich ludów, gdyż sięga dalej niż wszelkie formy dyskryminacji rasowej, językowej czy narodowej [2].

Obraz własny. Dlaczego zajmujemy się pojęciem Ja? Po pierwsze dotyczy ono wielu zjawisk z codziennego życia. Do niego odwołują

się np. pojęcia samokontroli, poczucia własnej wartości, samolubności czy miłości własnej. Po drugie Ja wpływa na sposób postrzegania świata.

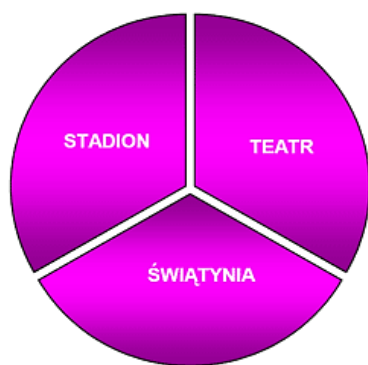
Według teorii autoregulacji E. T. Higginsa *«o funkcjonowaniu systemu Ja decydują różnice między Ja realnym a Ja idealnym i Ja powinnościowym, które tworzą się na podstawie własnych standardów albo oczekiwań autorytetów. Rozwój Ja idealnego i Ja powinnościowego dynamizuje motywację do osiągnięcia stanów upragnionych bądź oczekiwanych przez innych. Realizowanie programu Ja idealnego może wywoływać satysfakcję i poczucie winy, a zbliżenie się do Ja powinnościowego- poczucie słuszności połączone z odcieniem smutku i zawodu»* [5].

Obraz samego siebie. Obraz samego siebie to całokształt wiedzy, wyobrażeń o sobie samym i uczuciowy stosunek do samego siebie, związany z samooceną. Kształtowanie obrazu samego siebie jest procesem długotrwałym. Rozpoczyna się w dzieciństwie, początkowo koncentruje się na wyglądzie zewnętrznym, sprawności fizycznej i ubiorze. W okresie dorastania, równoległe z nabywaniem doświadczeń, kształtowanie obrazu samego siebie wiąże się ze zdobywaniem wiedzy o sobie i o własnych możliwościach, z kształtowaniem postaw, sądów i przekonań moralnych. Na skutek takiego rozwoju jednostka zaczyna się porównywać z innymi. W miejsce pytania – Jak wyglądam? pojawia się- Kim jestem?

Bardzo istotnym elementem obrazu samego siebie jest samoocena, czyli uogólniona, względnie trwała ocena siebie jako osoby. Na system wiedzy o sobie składają się elementy dotyczące własnego wyglądu fizycznego, właściwości, umiejętności i zdolności, potrzeb i postaw, pozycji w grupie, oczekiwań innych ludzi w stosunku co do jednostki.

Ogromny wpływ na kształtowanie się obrazu siebie wywiera kultura – jej elementy materialne i duchowe, zwyczaje i tradycja, obrzędy oraz różne systemy wartości i religia [1].

PARAFIADOWA TRIADA

"Dokładajcie wszelkich starań, kształć:

Serce – cnotami,

Umysł – naukami,

Ciało – ćwiczeniami."

(Stanisław Konarski SP.)

Ryc. 1. Parafiadowa triada

Cel badań. Celem pracy było ukazanie jakie cechy dominują wśród młodzieży uczestniczącej w Międzynarodowej Parafiadzie Dzieci i Młodzieży w Warszawie oraz przedstawienie obrazu realnego i idealnego siebie. A także co badana osoba ujawnia i co chce na swój temat powiedzieć o sobie. Aby osiągnąć rezultat badania przeprowadzono wśród osób o różnej kulturze, czyli środowiska zostały zróżnicowane.

Charakterystyka grupy badawczej. Badania przeprowadzono na zeszłorocznych finałach XXI Międzynarodowej Parafiady Dzieci i Młodzieży w Warszawie. Dobór grupy badawczej był przypadkowy. Badania przeprowadzono za pomocą Testu Przymiotnikowego ACL H. G. Gougha i A. B. Heilbruna. Test ACL składa się z 300 przymiotników określających cechy i zachowania. Metoda ta pozwala na opisanie różnych wymiarów obrazu siebie, stosownie do instrukcji. Osoby badane to młodzież z Polski i Ukrainy. Przebadano 80 osób w tym 20 dziewcząt z Polski, 20 dziewcząt z Ukrainy,

20 chłopców z Polski oraz 20 chłopców z Ukrainy w wieku od 15–19 lat.

Obraz realny i idealny Polek i Ukrainek. W tabeli 1 przedstawiono wyniki dla realnego i idealnego obrazu siebie Polek i Ukrainek w kolejnych 24 – skalach testu ACL, wyniki przedstawiają się następująco.

W obrazie realnym Polki uzyskały statystycznie wysoką różnicę w liczbie zaznaczonych przymiotników pozytywnych (Fav), grupę tą cechuje akceptacja otoczenia, dobre wrazenie na innych są skoncentrowane na sobie, ale wychodzące naprzeciw bliźniemu a także opiekuńcze wobec bliskich, Ukrainki uzyskały niższy wynik w obrazie realnym i idealnym w wyborze przymiotników negatywnych (Unfav), co oznacza, że są zależne i taktowne. W skali V (S-Cfd) w obrazie idealnym Polki cechuje dominacja, przedsiębiorczość oraz wytrwałość w działaniu, Ukrainki w obrazie realnym posiadają trudności w mobilizacji, są skromne oraz skłonne do samotności. Różnica

Tabela 1

Średnia arytmetyczna Polek i Ukrainek «Ja realna» w 24-skalach ACL

LP	SKALE	«Ja realny»		«Ja idealny»	
		Polki	Ukrainki	Polki	Ukrainki
I	ilość przymiotników	55,1	35,15	49,5	36,15
II	nastawienie obronne	6,9	5,95	8,8	6,45
III	określające pozytywnie	27	18	26,25	21,95
IV	określające negatywnie	5,35	2,85	2,1	1,15
V	zaufanie do siebie	5,55	1,8	6,25	4,8
VI	samokontrola	0,7	1,15	4	1,85
VII	labilność-mała siła ego	5,5	4,05	3,55	4,7
VIII	dobrze przystosowanie	3,3	2,7	4,3	3,55
IX	potrzeba osiągnięć	5,9	3,35	7,55	6,4
X	potrzeba dominowania	5,45	2,9	7,6	7,2
XI	potrzeba wytrwałości	4,4	3,75	7	5,05
XII	potrzeba porządku	3,2	2,3	6,45	4,9
XIII	zdolność rozumienia siebie i innych	5,9	4,45	6,9	4,9
XIV	potrzeba współodczuwania	6,45	6,1	7,15	5,5
XV	potrzeba afiliacji	11,65	7,6	10,7	9,3
XVI	potrzeba seksualna	5,85	3,25	4,8	4,25
XVII	potrzeba ekshibicjonizmu psychicznego	3,25	0,7	1,35	1
XVIII	potrzeba autonomii	1,95	0,7	1,65	2,3
XIX	potrzeba agresywności	-3,5	-3,15	-3,95	-2,65
XX	potrzeba zmienności	2,9	1,2	1,2	2,1
XXI	potrzeba akceptacji	1,05	1,25	-0,95	-0,85
XXII	potrzeba niższości	-0,45	1,25	-1,7	-1,85
XXIII	potrzeba podporządkowania	0,6	1,2	-0,6	-1,25
XXIV	gotowość do zmian siebie	1	0	1,35	0,65

w VI (S-Cn) skali w obrazie realnym i idealnym u Polek jest ogromna, w realnym obrazie są impulsywne oraz cechuje je nieodpowiedzialność, patrząc przez pryzmat idealności chciałyby być sumienne oraz godne zaufania. Statystyczną różnicę w średniej arytmetycznej można zauważyć w skali XVII (Exh) u Polek można zauważyć tendencje do egocentryzmu a nawet do narcyzmu w jednym jak i w drugim obrazie siebie, Ukrainki są neutralne od tego typu zachowań obcują z nieśmiałością oraz brakiem pewności siebie. W obrazie idealnym u Polek jak i u Ukrainek można zauważyć niskie wyniki w potrzebie akceptacji (Suc) co oznacza, że są zaradne i rozważne. Polki w realnym i idealnym obrazie posiadają niskie wyniki w skali niższości (Aba) charakteryzuje je optymizm, zdecydowanie, stanowczość oraz śmiałość. Niższy wyniki uzyskały Ukrainki w obrazie realnym niż idealnym w XXIV skali (Crs), cechuje je spokój, opanowanie, brak zmartwień, towarzyskość oraz radość z życia.

Obraz realny i idealny Polaków i Ukraińców. W tabeli 2 zobrazowano wyniki chłopców z Polski i Ukrainy obrazu siebie realnego i idealnego w 24 – skalach testu ACL.

W obrazie realnym jak i idealnym Ukraińcy uzyskali istotne statystycznie różnice w liczbie wybranych przymiotników pozytywnych (Fav) niż Polacy co świadczy o działaniach, przez które zdobędą akceptację otoczenia, są solidni i konsekwentni w postępowaniu. W skali (S-Cn) w obrazie realnym i idealnym dominują Ukraińcy dzięki temu charakteryzuje ich sumienność, odpowiedzialność oraz godność zaufania. Te same wyniki kształtują się w skali (Dom) u Ukraińców w obrazie realnym oraz u Polaków w obrazie idealnym, dążą do pełnienia ról przywódczych w grupach rówieśniczych, posiadają silną wolę oraz są wytrwali i pewni siebie w działaniach, które podejmują. W potrzebie zrozumienia siebie i innych (Int) w obrazie realnym jak i idealnym dominują obcokrajowcy dzięki czemu zdobywają zrozumienie innych,

Tabela 2

Średnia arytmetyczna Polaków i Ukraińców «Ja realny» w 24-skalach ACL

LP	SKALE	«Ja realny»		«Ja idealny»	
		Polacy	Ukraińcy	Polacy	Ukraińcy
I	ilość przymiotników	34,55	44,5	39,75	45,75
II	nastawienie obronne	5,8	7,9	6,85	7,25
III	określające pozytywnie	18,75	23,95	20,05	22,7
IV	określające negatywnie	2,35	2,8	2,6	4,5
V	zaufanie do siebie	3,7	4,55	4,5	3,25
VI	samokontrola	1,3	3,25	1,4	1,85
VII	labilność-mała siła ego	3,35	3,25	3,75	4,55
VIII	dobrze przystosowanie	2,65	4,25	2,55	2,8
IX	potrzeba osiągnięć	4,7	5,5	5,35	4,5
X	potrzeba dominowania	4,85	5,3	5,3	3,95
XI	potrzeba wytrwałości	3	4,75	4,1	5,05
XII	potrzeba porządku	2,7	5	3,05	3,25
XIII	zdolność rozumienia siebie i innych	3,55	6,25	3,85	5,3
XIV	potrzeba współodczuwania	3,8	5,8	5,2	6,5
XV	potrzeba afiliacji	8,15	10,55	7,95	9,65
XVI	potrzeba seksualna	4	4,05	4,45	3,85
XVII	potrzeba ekshibicjonizmu psychicznego	1,15	0,9	1,9	1,6
XVIII	potrzeba autonomii	2,2	1,65	1,8	1,4
XIX	potrzeba agresywności	-1,7	-4,35	-2	-3,7
XX	potrzeba zmienności	2,05	1,5	1,85	1,75
XXI	potrzeba akceptacji	-0,25	-0,9	-0,3	1,25
XXII	potrzeba niższości	-0,5	-0,9	-1,15	0,55
XXIII	potrzeba podporządkowania	-0,3	0,25	-0,3	1,2
XXIV	gotowość do zmian siebie	-6,55	-5,9	-6,1	-5,4

to co robią sprawia im przyjemność. Wyniki w skali (Aft) ukazują potrzebę utrzymywania przyjaznych stosunków z innymi oraz szukania nowych znajomości u Ukraińców w obydwu obrazach siebie. W potrzebie podporządkowania (Def) Ukraińcy dominują jako sumienni, skrupulatni oraz wytrwali w osiąganiu zamierzonych celów. Podobne wyniki kształtują się w skalach: (Df), (Unfav), czyli o nastawieniu obronnym i liczbie zaznaczonych przymiotników negatywnych, co wskazuje na ogólną tendencję przyjmowania postawy obronnej wobec otaczającej rzeczywistości, obydwie grupy są postrzegane jako uprzejmi, taktowni oraz dobrze ułożeni. W potrzebie osiągnięć (Ach), wyniki wskazują na chęć na pracowitość zmierzającą do realizacji celów. Motywacja do osiąganie sukcesów tkwi w silnej potrzebie życia zgodnie ze społecznie aprobowanymi i pożądanymi standardami. Związane jest to prawdopodobnie z chęcią pokazania się społeczeństwu bądź przyszłym sukcesem. Potrzeba seksualna (Het) ujawnia potrzeby obcowania z osobami płci odmiennej, próbują osiągnąć i doznać zadowolenie emocjonalne. W potrzebie zmienności (Cha) oraz w gotowości do zmian (Crs) są gotowi do szukania nowych doświadczeń, dzięki czemu potrafią koncentrować się na problemach związanych z osiągnięciem celu.

Wnioski. Niniejsza praca prezentuje obraz siebie realny i idealny młodzieży polskiej i ukraińskiej, która uczestniczyła w finałach Międzynarodowej Parafiady Dzieci i Młodzieży w Warszawie. Poznanie siebie to klucz do pokory, a pokora to fundament życia duchowego. Trzeba więc poznać historię swojego życia, doświadczone zranienia, krzywdy, rozeznać świat wła-

snych emocji, pragnień, motywacji, relacji z innymi i z Bogiem. Osoby, na których przeprowadzono badania, to młodzież, która na co dzień obcuje z Bogiem, to chrześcijanie, u których w obrazie realnym jak i idealnym dominują cechy afiliacji, wyrażająca się w dążeniu do bycia razem z innymi ludźmi, przyłączenia się do osób i grup społecznych oraz poszukiwania ich akceptacji, jej zasadniczym źródłem jest potrzeba bezpieczeństwa.

Różnice, które występują wśród młodzieży, możemy uznać, że są to różnice międzykulturowe, każdy z Nas wychowywany był inaczej, w innym środowisku przebywał, każdy rodzic posiada inne metody wychowawcze, dzięki który kształtuje się między innymi osobowość.

Analizując różnice między wyodrębnionymi grupami można wnioskować, iż badani zmierzają w kierunku samo aktualizacji, osiągnięcia pełni bycia osobą godną w społeczeństwie. Poszukują bezpieczeństwa i stabilizacji, w tym co jest im bliskie i znane, ale są również gotowi do podejmowania wyzwań. Młodzież z Ukrainy wykazują większą chęć uczestniczenia w życiu społecznymi oraz wysoką motywację, która jest tak silna, że poświęcają temu celowi większość energii i czasu. Uzyskane wyniki dowodzą, iż Ukraińcy z cierpliwością i konsekwencją dążą do celu. Polacy zwracają większą uwagę na postrzeganie ich w środowisku rówieśniczym, chcą za wszelką cenę zyskać akceptację i uznanie. Obie grupy badane cechuje dystans do otaczającej rzeczywistości, co pozwala na optymalne funkcjonowanie jednostki w społeczeństwie, dzięki temu zdobywają więcej konsekwencji w podejmowaniu trafnych decyzji.

Bibliografia

1. Aue W. *Człowiek jako jednostka*, Wydawnictwo Szkolne i Pedagogiczne Spółka Akcyjna, Warszawa, 2007.
2. Dziubiński Z., Janowski K. W. *Kultura fizyczna w społeczeństwie nowoczesnym – Salezjańska Organizacja Sportowa Rzeczypospolitej Polskiej*, Warszawa, 2009.
3. Godlewski P. The Heterogeneous Nature of the History of Sport. A Look from the East, w:

New Aspects of Sport History, red. M. Lämmer, T. Terret, ISHPES – Studium 13/7, Köln, 2007.

4. Gut Halina, *Parafialny klub sportowy*, Tygodnik Tucholski, nr 40 rok wyd. 1999.

5. Harwas-Napierała B., Trempała J. *Psychologia rozwoju człowieka*, Wydawnictwo naukowe PWN, Warszawa, 2002.

6. Krawczyk Z. *Spoleczno-kulturowe wartości sportu w świetle badań empirycznych*, Wychowanie Fizyczne i Sport, nr 3, 1983.

7. Cz. Matusiewicz. *Wprowadzenie do psychologii*, Warszawa, 2006.

8. Łazar M. *Wartości sportu – w nauce Jana Pawła II*, Wychowanie fizyczne i zdrowotne, nr. 10, 2008.

9. *Parafiada Kultury, Wiary i Sportu*. wyd. Stowarzyszenie Parafiada im. św. Józefa Kalasancjusza, Warszawa, 2004.

10. Szulwic H. *Trudne pożegnanie*, Tygodnik Tucholski, nr 42, 2002.